

af, hvad der klart er et retsspørgsmål, fordi indgrebet foretages ved lov. Det ville være en anden situation, hvis skolerne mistede adgangen til at modtage statsstøtte på grund af en generel lovændring. (Om betingelsen »uenighed af retlig karakter«, se Lorenzen m.fl. a.st., s. 183 f.).

Dernæst anfører Justitsministeriet, at den foreslåede lov *ikke ændrer ved skolernes adgang til at opnå domstolsprøvelse* i medfør af grundlovens § 63. Dette er urigtigt i relation til grundlovens § 3, 3. punktum og er ligeledes urigtigt i forhold til EMK art. 6. Jeg henviser herved til min argumentation foran s. 11-12.

Min *konklusion* er herefter den, at vedtagelse af lovforslag L 268 må antages at indebære en overtrædelse af EMK art. 6, stk. 1, fordi lovforslagets §§ 7-10 vil afskære Tvindskolerne fra at kunne få domstolsprøvelse af et retsspørgsmål angående en civil rettinghed.

EMK er en traktatretlig forpligtelse for Danmark, og denne kan vi ikke lovgive os fri af. Nationalretligt er EMK inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992. Denne lov kan lovgiveren naturligvis ændre nationalretligt ved at vedtage L 268, og sidstnævnte lov vil derfor ikke blive ugyldig, fordi den strider imod konventionen. Dette ændrer dog ikke det forhold, at Danmark uanset lovændring fortsat er folkeretligt bundet af EMK.

6. Almindeligt anerkendte forfatningsprincipper

Selv om det imod mine antagelser foran under 3. og 5. lægges til grund, at en vedtagelse af L 268 ikke vil medføre tilsidesættelse af bestemmelser i grundloven og EMK, kan der stadig argumenteres ud fra retlige synspunkter for, at forslaget §§ 7-10 bør opgives. Ved siden af grundloven og internationale konventioner findes forskellige almindeligt anerkendte principper, som ikke er retligt bindende, men som normalt følges, fordi de nyder almindelig anerkendelse. Som et eksempel uden for nærværende sammenhæng kan nævnes et princip om, at der ikke gennemføres straffebestemmelser med tilbagevirkende kraft.

På linje med det nævnte eksempel er det et alment anerkendt princip for lovgivning, at statsopgaver placeres hos de statsorganer, som er egnede til at varetage dem, og i hvert fald ikke placeres således, at centrale retssikker-

hedsgarantier afskæres. Til sådanne garantier hører utvivlsomt adgangen til at kunne få prøvet uenighed om retsspørgsmål hos en domstol.

Alle statsretlige forfattere er enige om, at der knytter sig væsentlige spørgsmål om retsprincipper til adgangen til at kunne opnå en domstolsprøvelse af et retsspørgsmål. Særlig interessant forekommer det mig at være, at Ross, som generelt bestrider, at grundlovens § 3, 3. punktum, sætter en retlig grænse for singular lovgivning, samtidig betoner den retspolitiske værdi af at følge magtfordelingsprincipper ved fordeling af offentlige opgaver. Der henvises herved bl.a. til Ross, a.st., s. 203, 206 og 229 f.

Afslutningsvis skal nævnes, at tilsvarende synspunkter har fundet udtryk i Justitsministeriets notat af 13. maj d.å. s. 22 og 29, og at ministeriet allerede i forbindelse med sin første udtalelse til Undervisningsministeriet har givet udtryk for, at lovforslaget gav anledning til principielle retspolitiske overvejelser, se notatet s. 2. Man kunne måske ønske, at disse synspunkter var udtrykt en smule stærkere og var blevet modtaget med lidt større opmærksomhed i Undervisningsministeriet.

7. Sammenfatning

Resultatet af mine undersøgelser og overvejelser vedr. undervisningsministerens forslag til lovbestemmelser, der standser for udbetaling af offentlig støtte til 32 navngivne Tvindskoler, kan sammenfattes i følgende 4 punkter:

- a) Lovindgrebet må antages at stride imod grundlovens § 3, 3. punktum, fordi det er begrundet – i hvert fald delvis – i, at skolerne har overtrådt den gældende lovgivning om statsstøtte, og fordi forslaget samtidig afskærer skolerne fra at kunne få en domstolsprøvelse af dette spørgsmål. Lovgiveren vil ved en sådan fremgangsmåde henlægge, hvad der reelt er dømmende myndighed, til Folketinget.
- b) Lovindgrebet er endvidere efter min opfattelse en tilsidesættelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 6, stk. 1. Baggrunden for denne antagelse er i det væsentlige den samme, som er gjort gældende i relation til grundlovens § 3, 3. punktum, men forpligtelsen til at give adgang til domstolsprøvelse har et mere sikkert holdepunkt i formuleringen af EMK